STANDARDIZACIJA

Bilten JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

5

STANDARDIZACIJA | 1970. | BR. 5 | STRANA 85 — 112 | BEOGRAD, MAJ 1970.

Izdavač:

JUGOSLOVENSKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU

Beograd, Cara Uroša 54

Odgovorni urednik

Slavoljub Vitorović, dipl. inž.

Urednik za štampu: Dobrinka Čonkin

STANDARDIZACIJA

BILTEN JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

BEOGRAD
BROJ 5
MAJ — 1970.
STRANA 85 — 112

SADRŽAJ

STANDARDIZACIJA U OBLASTI ŽELEZNIH RUDA

U toku poslednjih godina svedoci smo velikog razvoja crne metalurgije. Proizvodnja gvožđa i čelika iz godine u godinu se povećava da bi mogla da zadovolji sve veće potrebe metaloprerađivačke industrije.

Metalurški kapaciteti se proširuju ili se grade novi u svim industrijski razvijenim zemljama i to kako u onim sa razvijenom sirovinskom bazom tako i u onima koje svoje kapacitete oslanjaju na uvoz ruda iz drugih zemalja.

Naša zemlja takođe proširuje metalurške kapacitete, a u izgradnji su i nove željezare koje treba da podmire zahteve metaloprerađivačke industrije i brodogradnje.

U narednom periodu od 1971. do 1975. godine može se očekivati da će potreba za proizvodima crne metalurgije biti znatno veća, pa u vezi sa tim mora se u navedenom periodu raditi i na proširenju sirovinske baze i to kako otvaranjem novih rudišta sa rudom bogatijeg sadržaja tako i korišćenjem ležišta sa siromašnijom rudom.

Da bi se mogle koristiti i rude sa nižim sadržajem Fe, moraju se graditi i postrojenja za pripremu ruda kako bi se dobili koncentrati sa većim sadržajem Fe i manjim učešćem jalovine.

Osnovni faktori koji karakterišu kvalitet rude, sintera ili peleta su: fizičke, hemijske i metalurške osobine, kao i mineraloški sastav.

Ovi faktori su od veoma važnog značaja i to kako za izbor postupka pripreme železne rude tako i za metaluršku preradu.

Fizičke osobine obuhvataju: poroznost, propustljivost gasova, zrnovitost, sadržaj vlage, zapreminske mase, i čvrstoće okrupljene rude na udar.

Metalurške osobine obuhvataju: reduktivnost, tačku topljenja, promenu na temperaturama itd.

Hemijski sastav predstavlja: sadržaj korisnih i štetnih komponenata (na primer Fe, Mn, Ni, V, Cr, Ti, Co, S, P, As, Zn, Pb, Cu, CaO, MgO, SiO_2, Al_2O_3, TiO_2 itd.).

Mineraloški sastav predstavlja: tip orudnjenja, veličine uključaka pojedinih minerala u rudi, karakter njihove veze, strukturne i teksturne osobine, količine i raspored rudnih minerala, veličina i raspored zrna (od posebnog značaja za postupak usitnjavanja).

Za određivanje kvaliteta železnih ruda postoje više raznih metoda koje su različito primenjivane, pa je dolazilo do vrlo čestih nesporazuma i komplikacija u odnosima proizvođača i potrošača, a i do neprocenjivih gubitaka, kako zbog neprimenjivanih adekvatnih metoda tako i zbog subjektivnih faktora. Da bi se došlo do jednoobraznog utvrđivanja kvaliteta, mnoge zemlje, među kojima i naša, donele su nacionalne standarde koji obuhvataju jedinstvene metode za utvrđivanje kvaliteta železnih ruda i aglomerata.

S obzirom da se železne rude pojavljuju u milionskim količinama i na međunarodnom tržištu, Međunarodna organizacija za standardizaciju ISO obrazovala je Tehnički komitet za železne rude ISO/TC 102.

Rad Tehničkog komiteta ISO/TC 102 odvija se preko dva potkomiteta i dve radne grupe i to:

— Potkomitet ISO/TC 102/SC 1: uzimanje i obrada uzoraka železnih ruda peleta i aglomerata,
— Potkomitet ISO/TC 102/SC 2: metode hemijskih ispitivanja železnih ruda,
— Radna grupa ISO/TC 102/WG 1: fizikalna ispitivanja železnih ruda,
— Radna grupa ISO/TC 102/WG 2: određivanje veličine i rasporeda zrna.

Da bi se imao uvid o tome šta je do sada urađeno u oblasti standardizacije železnih ruda prikazuju se pregledi JUS-standarda i još nekih zemalja kod kojih je standardizacija u ovoj oblasti razvijena, kao i pregled dokumenata koje obrađuje Tehnički komitet za železne rude Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO/TC 102.

JUGOSLOVENSKI STANDARDI

JUS

B.G8.100—1962 — Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda Osnovne odredbe
B.G8.101—1962 — „ Određivanje vlage
B.G8.102—1962 — „ Određivanje hemijski vezane vode (konstitucione vode)
B.G8.103—1962 — „ Određivanje gubitka žarenjem
B.G8.104—1962 — „ Određivanje silicijumdioksida
B.G8.105—1962 — „ Određivanje zbira seskvioksida i drugih oksida
B.G8.106—1962 — „ Određivanje ukupnog železa
B.G8.107—1962 — „ Određivanje aluminijumoksida
B.G8.108—1962 — „ Određivanje ferooksida
B.G8.109—1962 — „ Određivanje kalcijumoksida
B.G8.110—1962 — „ Određivanje magnezijumoksida
B.G8.111—1962 — „ Određivanje mangana
B.G8.112—1962 — „ Određivanje fosfora
B.G8.113—1962 — „ Određivanje sumpora
B.G8.114—1962 — „ Određivanje hroma i vanadijuma
B.G8.115—1962 — „ Određivanje cinka
B.G8.116—1962 — „ Određivanje olova
B.G8.117—1962 — „ Određivanje nikla
B.G8.118—1962 — „ Određivanje hroma
B.G8.119—1962 — „ Određivanje bakra
B.G8.120—1962 — „ Određivanje kobalta
B.G8.121—1962 — „ Određivanje titana
B.G8.122—1962 — „ Određivanje barijumoksida
B.G8.123—1962 — „ Određivanje arsena
B.G8.124—1964 — „ Određivanje molibdena
B.G8.125—1966 — „ Određivanje kalaja
B.G8.126—1966 — „ Određivanje ugljendioksida
B.G8.127—1966 — „ Određivanje germanijuma
B.G8.128—1966 — „ Određivanje cirkonijuma
B.G8.129—1966 — „ Određivanje natrijuma i kalijuma
B.G8.130—1969 — „ Određivanje antimona
B.G8.131—1969 — „ Određivanje stroncijuma iznad 0,01%

RUSKI STANDARDI

GOST 12.762-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja gubitka žarenjem
12.742-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja higroskopne vlage
12.743-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja silicijumdioksida
12.751-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja titandioksida
12.757-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja ugljendioksida
12.760-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja metalnog železa
12.748-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja železnog oksida
12.746-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja manganovog oksida
12.754-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja bakra
12.756-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja arsena
12.763-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja nerastvorljivog ostatka
12.747-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja ukupnog železa
12.745-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja aluminijumoksida
12.759-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja kalijumoksida i natrijumoksida
12.744-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja kalcijumoksida i magnezijumoksida
12.752-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja vanadijumpentoksida
12.758-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja olova
12.761-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja vezane vode
12.750-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja sumpora
12.764-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja utovarne vlage
12.749-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja fosfora
12.753-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja hroma
12.755-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode određivanja sadržaja cinka
12.741-67 — Železne rude, koncentrati i aglomerati. Metode pripremanja laboratorijskog uzorka za hemijska ispitivanja
12.409-66 — Železne rude. Norme tačnosti merenja

FRANCUSKI STANDARDI

NF A01-002/66 — Uzimanje uzoraka železnih ruda
A01-003/66 — Pripremanje uzoraka železnih ruda
A06-112/54 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje ugljendioksida
A06-113/68 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje sumpora metodom sagorevanja
A06-115/55 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Volumetrijsko određivanje fero železa
A06-122/67 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Gravimetrijsko određivanje silicijumdioksida
A06-125/67 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Volumetrijsko određivanje ukupnog železa
A06-128/67 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Spektrofotometrijsko određivanje fosfora
A06-129/68 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Spektrofotometrijsko određivanje fosfora (metoda sa fosformolibdatom)
A06-131/67 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Spektrofotometrijsko određivanje aluminijuma
A06-134/67 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Spektrofotometrijsko određivanje mangana
A06-137/68 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Spektrofotometrijsko određivanje vanadijuma
A06-140/68 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Titrimetrijsko određivanje kalcijumoksida

JAPANSKI STANDARDI

M.8105/66 — Metode uzimanja uzoraka i metoda određivanja rasporeda i veličine zrna, i određivanje sadržaja vlage u železnim rudama
M.8201/58 — Opšta načela za hemijska ispitivanja železnih i manganovih ruda
M.8202/64 — Opšta načela za hemijska ispitivanja železnih ruda
M.8211/65 — Metoda određivanja vezane vode u železnim rudama
M.8212/64 — Metoda određivanja ukupnog železa u železnim rudama
M.8213/65 — Metoda određivanja oksida železa u železnim rudama
M.8214/64 — Metoda određivanja silicijumdioksida u železnim rudama
M.8215/64 — Metode određivanja mangana u železnim rudama
M.8216/64 — Metode određivanja fosfora u železnim rudama
M.8217/64 — Metode određivanja sumpora u železnim rudama
M.8218/64 — Metode određivanja bakra u železnim rudama
M.8219/64 — Metode određivanja titandioksida u železnim rudama
M.8220/64 — Metode određivanja aluminijumoksida u železnim rudama
M.8221/64 — Metode određivanja kalijumoksida u železnim rudama
M.8222/64 — Metode određivanja magnezijumoksida u železnim rudama
M.8223/64 — Metode određivanja nikla u železnim rudama
M.8224/64 — Metode određivanja hroma u železnim rudama
M.8225/64 — Metode određivanja vanadijuma u železnim rudama
M.8226/64 — Metode određivanja arsena u železnim rudama
M.8227/65 — Metode određivanja kalaja u železnim rudama
M.8228/65 — Metode određivanja cinka u železnim rudama
M.8229/65 — Metode određivanja olova u železnim rudama
M.8230/64 — Metode određivanja bizmuta u železnim rudama
M.8711/65 — Metoda određivanja Šater indeksa sintera železnih ruda
M.8712/65 — Metoda ispitivanja čvrstoće na udar u bubnju peleta železnih ruda

(Napomena: Japanski standardi su na engleskom jeziku).

POLJSKI STANDARDI

PN
H-04100 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje vlage
H-04101 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje ukupnog železa
H-04102 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje vezanog železa
H-04103 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje mangana
H-04104 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje silicijumdioksida
H-04105 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje sadržaja aluminijuma
H-04106 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje sadržaja kalijumoksida i magnezijumoksida
H-04107 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje fosfora
H-04108 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje sumpora
H-04109 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje sadržaja titandioksida
H-04110 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje olova
H-04111 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje cinka
H-04112 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje arsena
H-04113 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje bakra

H-04114 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje hroma
H-04115 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje nikla
H-04116 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje sadržaja vanadijuma
H-04117 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje hemijski vezane vode
H-04118 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje ugljendioksida
H-04119 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje gubitka žarenjem
H-04122 — Hemijska ispitivanja železnih ruda. Određivanje higroskopne vlage

BRITANSKI STANDARDI

BS 3278 — Opšta preporuka za uzimanje uzoraka železnih ruda
4103 — Železne i manganove rude. Uzimanje i obrada uzoraka
4158 — Železne rude. Metode hemijskih ispitivanja

INDIJSKI STANDARDI

IS 1405 — Metode uzimanja i obrada uzoraka železnih ruda
1493 — Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda

TEHNIČKI KOMITET ISO/TC 102 ŽELEZNA RUDE

obrađuje odnosno priprema za javnu diskusiju sledeće:

1. Uzimanje uzoraka železnih ruda
2. Pripremanje i obrada uzoraka železnih ruda
3. Metode određivanja vlage u železnim rudama
4. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje ukupnog železa
5. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje silicijumdioksida
6. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje aluminijumoksida
7. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje fosfora
8. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje higroskopne vlage
9. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje aluminijuma
10. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje sumpora
11. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje titana
12. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje mangana
13. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje kalcijumoksida
14. Metode hemijskih ispitivanja železnih ruda. Određivanje magnezijumoksida
15. Fizikalna ispitivanja železnih ruda, peleta i sintera. Metoda određivanja čvrstoće na udar u bubnju
16. Određivanje reduktivnosti
17. Određivanje nasipne mase
18. Određivanje specifične težine
19. Određivanje veličine i rasporeda zrna

Dokumenti **ISO** pretresani su na nekoliko zasedanja Tehničkog komiteta ISO/TC 102, odnosno njegovih potkomiteta i radnih grupa. Dobar deo dokumenata već je tako obrađen da je postignut visok stepen saglasnosti učesnika u radu, pa se uskoro očekuje da će biti stavljeni na javnu diskusiju zemljama članicama **ISO**/TC 102.

Naša zemlja je takođe član ovog Tehničkog komiteta i na većini zasedanja učestvovali su u radu i jugoslovenski predstavnici, a ovde naročito treba istaći saradnju Instituta za metalurgiju Sisak, koji je na zasedanju redovno slao svoga stručnjaka.

Na poslednjem zasedanju radne grupe ISO/TC 102/WG 2, učestvovala je u radu inž. Tomislava Markušić, čiji izveštaj ćemo objaviti u sledećem biltenu (br. 6).

Imajući u vidu značaj rada na standardizaciji u oblasti železnih ruda, kao i rad u Međunarodnoj organizaciji ISO, potrebno je da naše radne organizacije (železare, rudnici, instituti i fakulteti) uzmu što više učešća u radu na pripremi standarda i to kako nacionalnih standarda tako i Međunarodnih preporuka, jer naše železare pored domaćih ruda koriste i uvozne rude.

U toku ove godine predstoji nam rad na izradi srednjoročnog plana izrade standarda, a navedeni pregledi treba da nam posluže kao orijentacija u izradi plana. Analizom pregleda se vidi da nama nedostaju standardi za uzimanje i obradu uzoraka i standardi za fizikalna ispitivanja. Naše je mišljenje da za izradu navedenih standarda budu osnova Međunarodne preporuke, a isto tako da se već postojeći JUS-standardi za koje budu donesene Međunarodne preporuke usaglase sa njima.

Standardoteka Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju raspolaže standardima koji su navedeni u pregledima.

Inž. Srboljub Stojković

DK 621. 315. 3

Predlog jugoslovenskog standarda br. 8974	Elektroenergetika SAVITLJIV PROVODNIK ZA PRENOSNA TROŠILA SA IZOLACIJOM I PLAŠTOM OD GUME TIPA GG/J, GG/J-Y, GGT/J I GGT/J-Y Odgovara tipu CEE(2) 53 i 245 IEC 53	JUS N. C3. 502 1970.

Electric power and leghting. Ordinary tough rubber sheated flexible cord type GG/J, GG/J-Y, GGT/J and GGT/J-Y. Complying with CEE(2) 53 and 245 IEC 53

Krajnji rok za primedbe: 1. septembar 1970.

1 Predmet standarda

Ovaj standard propisuje karakteristike savitljivog izolovanog provodnika sa pojačanom izolacijom i plaštom od gume, tipa GG/J, GG/J-Y, GGT/J i GGT/J-Y, za nazivne napone do 380 V.

2 Opis

Izolovani provodnici po ovom standardu sastoje se od:

— 2, 3, 4, ili 5 savitljivih bakarnih provodnika;

— separatora oko svakog provodnika; ako su provodnici kalajisani (pokositreni) separator se može izostaviti;

— izolacije od gume;

— gumirane tekstilne trake oko svake žile, koja nije obavezna;

— bešavnog plašta od gume;

— tekstilnog opleta, samo za tipove GGT/J i GGT/J-Y.

3 Upotreba

3.1 Izolovani provodnici po ovom standardu upotrebljavaju se za priključak prenosnih trošila kao što su mašine za pranje rublja, usisivači prašine, termičke naprave, kao i za priključak prenosnih trošila pod težim radnim uslovima, kao što su lake industrijske i poljoprivredne mašine.

3.2 Opterećenje provodnika mora biti podešeno tako da najviša temperatura provodnika ne pređe 60 °C.

4 Tehničke odredbe

4.1 Glavne karakteristike provodnika po ovom standardu propisane su u tabeli 1.

4.2 Provodnici moraju u svemu odgovarati odredbama JUS N.C0.015, klasa 5.

4.3 Separator, ukoliko postoji, sastoji se od tekstila, pogodnog papira ili nekog drugog pogodnog materijala.

4.4 Gumena mešavina za izolaciju treba da odgovara odredbama JUS N.C0.151.
Izolacija se sastoji od najmanje dva sloja različite boje, ukoliko se izolacija ne stavlja postupkom špricanja.

4.5 Tekstilna gumirana traka, ukoliko postoji, mora biti obavijena sa preklapanjem najmanje 1 mm.
Traka treba da se zalepi za izolaciju ali tako da može da se skine bez oštećenja izolacije.

4.6 Žile su použene. Dozvoljeno je da se u međuprostore použenih žila stavi pogodna ispuna.
Za tip CEE (2) 53, odnosno 245 IEC 53, plašt mora ispunjavati međuprostore použenih žila.

4.7 Između použenih žila i plašta dozvoljava se postavljanje pogodnog separatora.

4.8 Preko použenih žila postavlja se gumeni plašt tako da provodnik dobije okrugao oblik. Plašt ne sme biti zalepljen za žile.
Gumena mešavina za plašt treba da odgovara odredbama JUS N.C0.151.

4.9 Spoljašnji tekstilan oplet na provodnicima tipa GGT/J i GGT/J-Y sastoji se od pamuka, svile ili drugog pogodnog materijala.

4.10 Srednja debljina izolacije i plašta ne sme biti manja od vrednosti propisanih u tabeli 1.
Debljina izolacije na najtanjem mestu sme odstupati najviše za 0,1 mm + 10% od vrednosti propisane za izolaciju, a debljina plašta za 0,1 mm + 15% od vrednosti propisane za plašt.

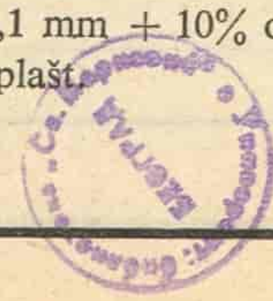

Tabela 1

Broj žila i nazivni presek provodnika mm²	Najveći prečnik žice u provodniku mm	Debljina izolacije mm	Deljbina plašta mm	Spoljašnji prečnik (bez opleta) najmanji mm	Spoljašnji prečnik (bez opleta) najveći mm
2 × 0,75	0,21	0,6	0,8	6,2	8,2
2 × 1,0	0,21	0,6	0,9	6,8	8,8
2 × 1,5	0,26	0,8	1,0	8,4	10,5
2 × 2,5	0,26	0,9	1,1	9,8	12,0
2 × 4	0,31	1,0	1,2	11,5	14,0
2 × 6	0,31	1,0	1,3	12,5	17,0
3 × 0,75	0,21	0,6	0,9	6,8	8,8
3 × 1,0	0,21	0,6	0,9	7,2	9,2
3 × 1,5	0,26	0,8	1,0	8,8	11,0
3 × 2,5	0,26	0,9	1,1	10,5	13,0
3 × 4	0,31	1,0	1,2	12,0	14,5
3 × 6	0,31	1,0	1,4	13,5	18,5
4 × 0,75	0,21	0,6	0,9	7,4	9,6
4 × 1,0	0,21	0,6	0,9	7,8	10,0
4 × 1,5	0,26	0,8	1,1	9,8	12,5
4 × 2,5	0,26	0,9	1,2	11,5	14,0
4 × 4	0,31	1,0	1,3	13,5	16,5
4 × 6	0,31	1,0	1,5	15,5	20,5
5 × 0,75	0,21	0,6	1,0	8,2	11,0
5 × 1,0	0,21	0,6	1,0	8,8	11,5
5 × 1,5	0,26	0,8	1,1	10,5	13,5
5 × 2,5	0,26	0,9	1,3	13,0	15,5
5 × 4	0,31	1,0	1,4	15,0	18,0
5 × 6	0,31	1,0	1,5	16,5	22,0

4.11 Obeležavanje žila mora biti u saglasnosti sa JUS N.C0.010.

— za dvožilne provodnike: crno, svetloplavo
— za trožilne provodnike: zeleno/žuto, smeđe, svetloplavo ili crno, svetloplavo, smede
— za četvorožilne provodnike: zeleno/žuto, crno, svetloplavo, smeđe ili crno, svetloplavo, smeđe, crno
— za petožilne provodnike: zeleno/žuto, crno, svetloplavo, smeđe, crno ili crno, svetloplavo, smeđe, crno, crno

Po pravilu, plašt treba da je crne boje.

5 Ispitivanje

Sve vrednosti propisane ovim standardom proveravaju se standardnim postupcima uz posebne uslove koji su određeni u tabeli 2.

Tabela 2

Redni broj	Karakteristika	Poseban uslov	Ispitivanje po JUS
1	Proveravanje konstrukcije	—	N.C0.131
2	Otpor provodnika	JUS N.C0.015 klasa 5	N.C0.135
3	Dielektrička čvrstoća	Naizmeničan napon 50 Hz, 1500 V za preseke do 1 mm², a 2000 V za veće preseke, 24 h u vodi na 20 ± 5 °C, 15 min pod naponom	N.C0.139
4	Zatezna čvrstoća i izduženje izolacije i plašta pre starenja	—	N.C0.151
5	Zatezna čvrstoća i izduženje izolacije i plašta posle starenja	—	N.C0.130 N.C0.151
6	Savitljivost	—	N.C0.152

6 Uslovi preuzimanja

6.1 Proizvoljno se odabere do 2% od ukupnog broja koturova u stanju isporuke.

Izdvojeni koturovi služe kao uzorci za ispitivanje. Na komadima odsečenim od ovih koturova izvrše se sva ispitivanja propisana ovim standardom u tabeli 2 pod rednim brojem 1, 2, 3 i 4.

6.2 Ako ispitivani komadi nisu zadovoljili neko od ispitivanja uzimaju se novi uzorci u dvostrukoj količini i na njima se ispita samo ona karakteristika koja pre toga nije zadovoljila.

6.3 Ako i prilikom tog ponovljenog ispitivanja pojedini komadi ne zadovolje propisane vrednosti, smatra se da cela isporuka ne zadovoljava i prijemni organ ima pravo da je odbije.

6.4 Ukoliko se prijemni organ zadovoljava samo atestom proizvođača može se odustati od ispitivanja propisanih ovim standardom.

7 Označavanje

7.1 U tehničkoj i drugoj dokumentaciji i u porudžbinama, savitljivi provodnici tipa GG/J i GGT/J označavaju se oznakom:

GGT/J-Y n × S JUS N.C3.502

gde je Y oznaka za zaštitan provodnik
n broj žila
S prečnik provodnika u mm²

Primeri označavanja:

GG/J 4 × 1,5 JUS N.C3.502
GGT/J 2 × 6 JUS N.C3.502
GG/J-Y 4 × 1,5 JUS N.C3.502
GGT/J-Y 3 × 6 JUS N.C3.502

7.2 Izolovani provodnici po ovom standardu moraju po celoj dužini imati oznaku proizvođača. Ova oznaka može biti na izolaciji, plaštu ili posebnoj traci i mora biti kontinualna.

Napomena. Oznaka se smatra kontinualnom ako razmak između dve susedne oznake ne prelazi:

50 cm ako se oznaka nalazi na plaštu,
20 cm u svima drugim slučajevima.

8 Pakovanje

8.1 Kao standardne dužine smatraju se dužine od 50 i 100 m.

8.2 Dozvoljava se isporuka kraćih komada u količini od najviše 10% od isporučene količine, s tim da pojedini komadi ne budu kraći od 20 m.

8.3 Provodnik se isporučuje u čvrsto vezanim koturovima ili na dobošima po JUS N.C0.505.

8.4 Svaki kotur ili doboš mora imati etiketu sa sledećim podacima:

— naziv proizvođača,
— oznaka provodnika (tip i presek provodnika u mm²), npr. GG/J 2 × 2,5 JUS N.C3.502,
— dužina u metrima,
— žig kontrole proizvođača sa datumom.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI LABORATORIJSKOG STAKLA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. septembar 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:
Označavanje (terminologija) laboratorijskog pribora:

Predlog br. 8975 Prva lista ..... **JUS B.E4.501**
Predlog br. 8976 Druga lista ..... **JUS B.E4.502**
Predlog br. 8977 Treća lista ..... **JUS B.E4.503**
Predlog br. 8978 Četvrta lista ..... **JUS B.E4.504**
Predlog br. 8979 Peta lista ..... **JUS B.E4.505**
Predlog br. 8980 Šesta lista ..... **JUS B.E4.506**
Predlog br. 8981 Sedma lista ..... **JUS B.E4.507**
Predlog br. 8982 Osma lista ..... **JUS B.E4.508**
Predlog br. 8983 Deveta lista..... **JUS B.E4.509**

Predlozi su izrađeni na osnovu preporuka ISO — Međunarodne organizacije za standardizaciju.

Predlozi će biti posebno odštampani i poslati zainteresovanim preduzećima, ustanovama i organizacijama.

Interesenti koji ove predloge ne budu primili, mogu da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933) da im predlozi budu naknadno dostavljeni.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI ZAŠTITE OD KOROZIJE NABRIZGAVANJEM RASTOPLJENOG METALA NA ČELIČNE PODLOGE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. septembar 1970.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog jugoslovenskog standarda:
Predlog br. 8984 Zaštita od korozije. Metalne prevlake. Nabrizgavanje rastopljenog metala (cink, aluminijum, olovo) ..... **JUS C.A5.559**

Predlog za donošenje navedenog standarda učinila je Hemijska industrija »Antikor« iz Beograda (Krnjača), pošto se za ovakvim standardom oseća velika potreba u poslednje vreme.

Kao osnova za izradu predloga, prema sugestijama »Antikora«, poslužio je francuski standard NF A 91-201, koji je homologovan i koji obuhvata kompleksno materiju metalizacije čeličnih predmeta sa rastopljenim cinkom, aluminijumom i olovom putem nabrizgavanja (oblast primene, definicije, klasifikacija, označavanje, uslovi kvaliteta, metode ispitivanja i prijem isporuke). Formulacija predloga izrađena je u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju u saradnji sa stručnjacima preduzeća »Antikor«.

Ovaj predlog je umnožen u dovoljnom broju primeraka i dostavljen svim zainteresovanim većim privrednim preduzećima i drugim organizacijama u zemlji.

Ukoliko, međutim, ima interesanata koji nisu dobili gornji predlog, a bave se metalizacijom čeličnih konstrukcija tehnološkim postupkom nabrizgavanja rastopljenog metala, mogu se obratiti neposredno Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54 (p. fah. 933), sa zahtevom da im se predlog standarda dostavi na mišljenje i stavljanje primedaba za eventualnu izmenu ili dopunu.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI RUDNIČKOG TRANSPORTA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. septembar 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju predlozi jugoslovenskih standarda iz oblasti rudničkog transporta, i to:

Predlog br. 8985 Rudnički transport. Visokootporni lanci za transportere i mašine za otkopavanje uglja ..... **JUS C.H4.200**
Predlog br. 8986 Rudnički transport. Spojnice za lance grabuljastih transportera..... **JUS C.H4.201**

Nacrte predloga standarda pripremili su stručnjaci, Tovarne verig Lesce — Bled na bazi preporuka Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO, Tehničkog komiteta ISO/TC 82 — rudarstvo.

Pozivaju se zainteresovane privredne i druge organizacije i ustanove da u navedenom roku dostave svoje obrazložene primedbe na predloge standarda Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Cara Uroša 54 (pošt. fah 933), Beograd.

Interesenti koji nisu dobili navedene predloge standarda mogu se obratiti neposredno JZS da im se materijal dostavi.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI POLJOPRIVREDE — ZAČINI I MIROĐIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. septembar 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 8987 Paprika za meljavu (celi plodovi) i paprika u prahu »tehnički uslovi« ..... **JUS E.H8.003**

Predlog br. 8988 Određivanje sadržaja vode (vlage). Metoda sa toluenom..... **JUS E.B0.009,**

Predlozi će biti posebno odštampani i poslati zainteresovanim preduzećima, ustanovama i organizacijama.

Interesenti koji ove predloge nisu primili mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933) da im se predlozi naknadno dostave.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ GRANE E — POLJOPRIVREDA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. septembar 1970.

Stavljaju se na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 8989 »Ven-Mer« mineralni dodatak stočnoj hrani .... **JUS H.B1.205**

Predlog br. 8990 Hmelj ..... **JUS E.B9.051**

Predlog br. 8991 Sirova biljna ulja i masti. Određivanje kiselosti titracijom..... **JUS E.K8.040**

Predlog br. 8992 Proizvodi voća i povrća ..... **JUS E.H8.391**

Predlozi će biti posebno odštampani i poslati zainteresovanim preduzećima ustanovama i organizacijama.

Interesenti koji ove predloge nisu primili mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933) da im se predlozi naknadno dostave.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI TEKSTILNE INDUSTRIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. oktobar 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi standarda:

Predlog br. 8993 Pamuk. Opšte odredbe za pamučno vlakno .... **JUS F.B1.021**

Predlog br. 8994 Pamuk. Klasifikacija pamuka po boji, količini primesa i pripremi ..... **JUS F.B1.024**

Predlog br. 8995 Pamuk. Klasifikacija pamuka prema dužini štapla i karakteru ..... **JUS F.B1.025**

Predlog br. 8996 Pamuk. Klasifikacija pamuka prema stepenu zrelosti i čvrstoći ..... **JUS F.B1.026**

Predlog br. 8997 Pamuk. Klasifikacija pamuka po ubrzanom postupku analizatorom AX-2 ..... **JUS F.B1.027**

Predlog br. 8998 Pamuk. Klasifikacija pamuka po boji postupkom kolorimetra po Nickerson-Hunter..... **JUS F.B1.028**

Predlog br. 8999 Pamuk. Klasifikacija pamuka. Postupak osvetljavanja prostorija za klasifikaciju pamuka po boji **JUS F.B1.029**

Predlog br. 9000 Određivanje sadržaja vlage u pamuku sušenjem u kondicionir-aparatu ..... **JUS F.S9.021**

Predlog br. 9001 Određivanje sadržaja vlage u pamuku sušenjem u laboratorijskoj sušnici ..... **JUS F.S9.022**

Predlog br. 9002 Pamuk. Pakovanje, označavanje i transport. Opšte odredbe ..... **JUS F.S9.023**

Predlog br. 9003 Pamuk. Izdvajanje uzoraka za kvalitativnu i kvantitativnu analizu ..... **JUS F.S9.051**
Predlog br. 9004 Pamuk. Uzimanje uzoraka za ispitivanje pamuka. Opšte odredbe ..... **JUS F.S9.052**

Nacrte predloga standarda izradio je Zavod za kemijske in tekstilno-tehnološke raziskave — Ljubljana. Uža komisija pregledala je nacrte i odlučila da ih kao predloge stavi na javnu diskusiju.

Zainteresovane radne organizacije koje nisu primile predloge standarda mogu se obratiti neposredno Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju, Beograd, Cara Uroša 54, tel. 634-322, da im se naknadno dostave predlozi za stavljanje primedbi i mišljenja za eventualnu dopunu i izmenu.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI PROIZVODNJE ANORGANSKIH HEMIKALIJA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. septembar 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 9005 Anorganske hemikalije. Barijumhidroksid, tehnički ..... **JUS H.B1.019**
Predlog br. 9006 „ Kalijumhlorid, tehnički ..... **JUS H.B1.055**
Predlog br. 9007 „ Magnezijumhlorid, tehnički ..... **JUS H.B1.046**

Zainteresovana preduzeća, ustanove i institucije koje nisu dobile ove predloge mogu ih naknadno dobiti ako se obrate na adresu Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju (Beograd, pošt. fah 933).

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI KONTENERIZACIJE

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. septembar 1970.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda:

Predlog br. 9008 ISO — Konteneri. Terminologija ..... **JUS M.Z2.353**

Predlog standarda je umnožen i dostavljen na adresu izvesnog broja zainteresovanih preduzeća radi stavljanja obrazloženih pismenih primedbi.

Interesenti koji ove predloge nisu dobili mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša 54, pošt. fah 933) sa zahtevom da im se predlog naknadno dostavi.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA ZA BALASTE ZA VISOKOTLAČNE ŽIVINE SIJALICE

Krajnji rok za primedbe: 1. septembar 1970.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju predlog jugoslovenskog standarda:

Predlog br. 9009 Balasti za visokotlačne živine sijalice ..... **JUS N.L4.210**

Predlog je pripremio sekretarijat tehničkog pododbora 34 C Jugoslovenskog elektrotehničkog komiteta čije je sedište u preduzeću Elektrokovina u Mariboru. Osnov za izradu predloga je bila preporuka Međunarodne elektrotehničke komisije, IEC publikacija 262, drugo izdanje, 1969, a kao predlog standarda usvojen je na sastanku pododbora održanom u aprilu t.g. u Elektrokovini, Maribor.

Zainteresovane radne organizacije koje nisu primile predlog mogu ga tražiti pismeno od ovog Zavoda.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI ELEKTROTEHNIČKIH NAPRAVA ZA DOMAĆINSTVO

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. septembar 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći predlozi jugoslovenskih standarda:

Predlog br. 9010 Proveravanje otpornosti prema rđanju..... **JUS N.A5.055**
Predlog brj 9011 Elektrotermičke naprave za domaćinstvo i slične svrhe. Opšti tehnički uslovi (Revizija) ..... **JUS N.M1.010**
Predlog br. 9012 Elektrotermičke naprave da domaćinstvo i slične svrhe. Ispitivanja ..... **JUS N.M1.015**

Elektrotermičke naprave

Predlog br. 9013 Štednjaci, stona kuvala i slične naprave. Dopunski tehnički uslovi (Revizija) ..... **JUS N.M1.020**

Predlog br. 9014 Lakozamenljive grejne ploče. Glavne mere (Revizija) ..... **JUS N.M1.022**

Predlog br. 9015 Štednjaci, stona kuvala i slične naprave. Dopunska ispitivanja ..... **JUS N.M1.025**

Predlog br. 9016 Neprenosni grejači vode. Dopunski tehnički uslovi (Revizija) ..... **JUS N.M1.100**

Predlog br. 9017 Neprenosni grejači vode. Dopunska ispitivanja .. **JUS N.M1.105**

Predlog br. 9018 Naprave za grejanje prostorija i slične naprave. Dopunski tehnički uslovi (Revizija) ..... **JUS N.M1.110**

Predlog br. 9019 Naprave za grejanje prostorija i slične naprave. Dopunska ispitivanja ..... **JUS N.M1.115**

Predlog br. 9020 Električna glačala i uređaji za glačanje. Dopunski tehnički uslovi (Revizija) ..... **JUS N.M1.130**

Predlog br. 9021 Električna glačala i uređaji za glačanje. Dopunska ispitivanja ..... **JUS N.M1.135**

Predlog br. 9022 Termostati i omeđivači temperature za elektrotermičke naprave. Osnovni tehnički uslovi ..... **JUS N.M1.910**

Predlozi su izrađeni u Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju i usklađeni su sa revidiranim tehničkim uslovima Međunarodne komisije CEE, publikacija 11 prvi deo, drugo izdanje 1966. god., i publikacija 11, drugi deo, sekcije A, E, F i G, drugo izdanje.

Predlozi su umnoženi i dostavljeni zainteresovanim organizacijama, a interesenti koji predloge nisu dobili, mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, p. fah 933) sa zahtevom da im se predlozi dostave.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI DELOVA ZA ŠINSKA VOZILA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. septembar 1970.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći predlog standarda:

Predlog br. 9023 Ujednačene stepenice i pridrške železničkih teretnih kola normalnog koloseka..... **JUS P.P3.101**

Predlog standarda je umnožen i dostavljen na adresu izvesnog broja zainteresovanih preduzeća radi stavljanja obrazloženih pismenih primedbi.

Interesenti koji ove predloge nisu dobili mogu se obratiti Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša 54, pošt. fah 933) sa zahtevom da im se predlog naknadno dostavi.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI GRAĐEVINARSTVA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. septembar 1970.

Ovim se stavljaju na javnu diskusiju sledeći nacrti predloga standarda za sisteme ventilacionih kanala:

Predlog br. 9024 »Provetravanje kupatila i klozeta bez spoljnih prozora, kroz šahtove i kanale bez motornih uređaja. Pojedinačni sistemi« ..... **JUS U.C7.042**

Predlog br. 9025 »Provetravanje kupatila i klozeta bez spoljnih prozora pomoću šahtova i kanala, bez motorne sile; sabirni sistemi« ..... **JUS U.C7.043**

Predlog br. 9026 »Provetravanje kupatila i klozeta bez spoljnih prozora, sa ventilatorima« ..... **JUS U.C7.044**

Predloge ovih standarda izradio je Jugoslovenski zavod za standardizaciju na osnovu DIN 18017.

Predlozi su umnoženi i dostavljeni zainteresovanim preduzećima i ustanovama na mišljenje.

Interesenti koji nisu dobili ove predloge mogu da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša br. 54, poštanski fah 933), sa zahtevom da im se materijal dostavi.

ANOTACIJA PREDLOGA STANDARDA IZ OBLASTI GRAĐEVINARSTVA

Krajnji rok za dostavljanje primedbi: 1. avgust 1970.

Ovim se stavlja na javnu diskusiju sledeći nacrt predloga standarda za nove građevinske materijale, elemente i sisteme:

Predlog br. 9027 »Novi građevinski materijali, elementi i sistemi; ispitivanje za odobrenje« ..... **JUS U.M0.010**

Predlog ovoga standarda izradio je Jugoslovenski zavod za standardizaciju, na osnovu DIN 4110/E.

Predlozi su umnoženi i dostavljeni zainteresovanim preduzećima i ustanovama na mišljenje.

Interesenti koji nisu dobili ovaj predlog mogu da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša 54, pošt. fah br. 933), sa zahtevom da im se materijal dostavi.

IZ JUGOSLOVENSKOG ZAVODA ZA STANDARDIZACIJU

Zbirke jugoslovenskih standarda

U biltenu »Standardizacija« br. 3/1970., objavljen je pregled zbirki jugoslovenskih standarda koje su bile formirane tokom 1969. godine, i date u prodaju.

Početkom 1970. godine, formirane su nove zbirke iz oblasti elektrotehnike i elektroindustrije:

Svi do danas izdati i važeći jugoslovenski standardi iz ovih oblasti svrstani su u dve sveske za elektroniku i telekomunikacije i u sedam svezaka za elektroenergetiku i to:

Sveska N-I-1 — obuhvata sve osnovne i opšte standarde za elektroniku i telekomunikacije; zatim standarde za suzbijanje radio-smetnji, za gramofonske ploče, sastavne delove, elektronske cevi, kondenzatore, otpornike, konektore i zvučnike. Najveći deo ovih standarda sadrži i metode ispitivanja odgovarajućih materijala.

Sveska N-II-1 — obuhvata sve standarde u vezi sa telekomunikacionim kablovima i provodnicima i odgovarajućim ispitivanjima istih; zatim standarde koji se odnose na materijale za telekomunikacione vazdušne i podzemne vodove niskog napona.

Sveska N-I-2 — obuhvata uglavnom osnovne i opšte standarde za elektroenergetiku sa metodama za ispitivanje odgovarajućih materijala; standarde za sastavne delove elektroenergetskih uređaja; standarde za napone, frekvencije, elektrotehničke grafičke simbole; standarde za proveravanje zaštite od slučajnog dodira i za klasifikaciju izolacionih materijala.

Sveska N-II-2 — obuhvata standarde za razne vrste izolovanih provodnika i kablova za elektroenergetiku — njihove oznake, nazivne preseke i konstrukciju; standarde za merenje otpora provodnika, otpora izolacije, površinskog otpora, dielektričke čvrstoće i ostalih karakteristika provodnika i kablova.

Sveska N-III-2 — u ovoj svesci svrstani su standardi za instalacione sklopke i prekidače, instalacione cevi i pribor, priključni pribor za domaćinstvo i slične svrhe, priključni pribor za industrijske svrhe, obična grla i bajonet-grla za sijalice i razna granična merila za iste, spojnice za naprave, instalacione automatske prekidače, instalacione osigurače.

Sveska N-IV-2 — obuhvata standarde za niskonaponske i visokonaponske izolatore i izolacione potpore, provodne izolatore, nosače izolatora, spojnice. kablovske glave i ostali kablovski pribor.

Sveska N-V-2 — obuhvata standarde za sijalice sa užarenim vlaknom, podnožja sijalica sa raznim navojima, razna granična merila, svetiljke, za sijalice; sijalice, podnožja i bajonet-podnožja za motorna vozila; fluorescentne svetiljke i ostali pribor za fluorescentne cevi.

Sveska N-VI-2 — obuhvata standarde za elektrotermičke naprave za domaćinstvo-štednjaci, stona kuvala, pećnice i slične naprave; naprave sa elektromotorima za domaćinstvo i slične svrhe — usisivači prašine, glačala za podove, ventilatori, hladnjaci, mašine za pranje rublja; prenosne alate sa elektromotorima — bušilice, testere, makaze za lim.

Sveska N-VII-2 — u ovoj svesci svrstani su standardi iz više glavnih grupa. Sveska obuhvata standarde za koordinaciju izolacije, smernice za koordinaciju izolacije u visokonaponskim postrojenjima, ventilne odvodnike prenapona; standarde za električne rotacione mašine; standarde za energetske i zaštitne transformatore; standarde za galvanske elemente i akumulatore.

Ove zbirke kao i ranije objavljene zbirke jugoslovenskih standarda mogu se poručiti na adresu:
Jugoslovenski zavod za standardizaciju
Prodavnica JUS
Beograd, Kneza Miloša ul. br. 16
p. p. 933

MEĐUNARODNA STANDARDIZACJA

PRIMLJENA DOKUMENTACIJA

Ovaj pregled sadrži predloge preporuka, usvojene preporuke i drugu važniju dokumentaciju koju je Jugoslovenski zavod za standardizaciju primio od Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

Preporučuje se zainteresovanima da koriste ovu dokumentaciju uvidom u prostorijama Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, ili putem izrade kopija, a po posebnom traženju, uz obavezu plaćanja troškova reprodukcije.

ISO/TC 3 — Tolerancije
Predlog preporuke ISO:
br. 1938 — »Sistem ISO tolerancija i naleganja. Deo II. Provera glatkih delova« (rok za primedbe 1. VI 1970).

ISO/TC 5 — Cevi i fitinzi
Preporuke ISO:
br. 1127 — »Cevi od nerđajućeg čelika. Dimenzije, tolerancije i mase po jedinici dužine«,
br. 1128 — »Čelične cevi. Sučeono zavareni lukovi 5D (90° i 180°)«,
br. 1129 — »Cevi za kotlove. Dimenzije, tolerancije i mase po jedinici dužine«,
br. 1164 — »Cevi od plastičnih masa za provod tečnosti. Polietilenske (PE) cevi. Tolerancije spoljnih prečnika«.
br. 1167 — »Cevi od plastičnih masa za provod tečnosti. Određivanje pritiska prskanja«,

ISO/TC 17 — Čelik
Preporuka ISO:
br. 657/IV — »Dimenzije vruće valjanih profila. Raznokraki ugaonici. Serije u inčima. Dimenzije i karakteristike preseka«.

ISO/TC 18 — Cink i cinkove legure
Preporuka ISO:
br. 1169 — »Hemijska analiza cinkovih legura. Volumetrijsko određivanje aluminijuma«.

ISO/TC 20 — Aero i kosmonautika
Preporuka ISO:
br. 46 — »Utikači i priključnice za uzemljenje cevi za punjenje vazduhoplova gorivom«, II izdanje (zamenjuje ISO/R 46 — 1957).

ISO/TC 27 — Čvrsta mineralna goriva
Predlog preporuke ISO:
br. 1953 — »Granulometrijska analiza uglja« (rok za primedbe 1. VI 1970).

ISO/TC 29 — Sitan alat
Preporuka ISO:
br. 883 — »Okretne pločice od tvrdog metala. Dimenzije«.
Predlog preporuke ISO:
br. 1945 — »Izmena preporuke ISO/R 529 1966: Kratki ureznici mašinski i ručni«.

ISO/TC 33 — Vatrostalni materijal
Predlog preporuke ISO:
br. 1927 — »Vatrostalni materijal. Klasifikacija pripremljenog neoblikovanog materijala (kompaktni i izolacioni materijal) (rok za primedbe 1. VI 1970).

ISO/TC 34 — Poljoprivredni prehrambeni proizvodi
Predlog preporuke ISO:
br. 1956 — »Voće i povrće. Nomenklatura morfoloških oblika« (rok za primedbe 1. VI 1970).

ISO/TC 38 — Tekstil
Preporuke ISO:
br. 1140 — »Užad poliamidnog multifilamenta u tri struka«,
br. 1141 — »Užad poliestarskog multifilamenta u tri struka«,
br. 1144 — »Tekstil. Univerzalni sistem za označavanje linearne gustine (Tex sistem) (zamenjuje preporuke ISO/R 138 i 271).

ISO/TC 39 — Mašine alatke
Predlog preporuke ISO:
br. 1960 — »Revizija preporuke ISO/R 299 — 1963: T-žlebovi za mašine alatke« (rok za primedbe 1. VI 1970),
br. 1961 — »Razmak uzdužnih i paralelnih T žlebova na stolovima i pločama mašina alatki« (rok za primedbe 1. VI 1969).

ISO/TC 45 — Guma
Preporuka ISO:
br. 36 — »Određivanje athezije gume vulkanizovane sa tekstilnim tkaninama«, II izdanje (zamenjuje ISO/R 36 — 1957).

ISO/TC 47 — Hemija
Predlozi preporuka ISO:
br. 1913 — »Mravlja kiselina, tehnička.

Određivanje sadržaja drugih kiselina (u količinama ispod 0,5 m/m izraženo kao sirćetna kiselina). Volumetrijska metoda« (rok za primedbe 1. VI 1970),

br. 1914 — Borna kiselina, tehnička. Metode ispitivanja. Određivanje sadržaja borne kiseline. Volumetrijska metoda« (rok za primedbe 1. VI 1970),

br. 1915 — »Borna kiselina, tehnička. Određivanje sadržaja oksida gvožđa. Volumetrijska metoda« (rok za primedbe 1. VI 1970),

br. 1916 — »Dinatrijumtetraborat, tehnički. Određivanje sadržaja natrijumoksida, borne kiseline i gubitka pri žarenju« (rok za primedbe 1. VI 1970),

br. 1917 — »Natrijumtetraborat, hidratisani, tehnički. Određivanje sadržaja natrijumoksida, oksida bora i odgovarajućeg sadržaja kiseonika. Volumetrijska metoda« (rok za primedbe 1. VI 1970),

br. 1918 — »Borna kiselina, oksid bora i dinatrijumtetraborat, tehnički. Određivanje sumpornih jedinjenja. Volumetrijska metoda« (rok za primedbe 1. VI 1970).

ISO/TC 55 — Rezana drvena građa

Preporuka ISO:

br. 1029 — »Rezana građa četinara. Greške. Klasifikacija«.

ISO/TC 61 — Plastične mase

Preporuke ISO:

br. 1133 — »Plastične mase. Određivanje indeksa tečenja termoplastičnih masa pri zagrevanju«,

br. 1157 — »Plastične mase. Određivanje indeksa stepena viskoznosti celuloznog acetata u razblaženom rastvoru«.

ISO/TC 97 — Računske mašine i obrada informacija

Preporuka ISO:

br. 1177 — »Struktura znakova za prenošenje podataka. Prenošenje aritmetičke i sinhrone serije«.

ISO/TC 100 — Lanci i lančanici za prenos snage i konvejere

Predlog preporuke ISO:

br. 1977 — »Lanci za konvejere, transportne pločice i lančanici. Deo I: Lanci (metrička serija)« (rok za primedbe 1. VI 1970).

ISO/TC 110 — Vozila unutrašnjeg transporta

Preporuka ISO:

br. 1074 — »Ispitivanje stabilnosti viljuškara«.

Predlog preporuke ISO:

br. 1063 — »Viljuškari. Nazivna nosivost« (rok za primedbe 1. VI 1970).

IEC/TC 1 — Terminologija

IEC publikacija 50 (60) — Međunarodni elektrotehnički rečnik, grupa 60: Radio-komunikacije (II izdanje, 1970). Cena 120.— šv. fr.

IEC/TC 3 — Grafički simboli

IEC PUBLIKACIJA 117-9A — Prva dopuna publikacije 117-9: Grafički simboli za telefoniju, telegrafiju i transduktore. Prvo izdanje, 1969. Cena 3,75 šv. fr.

IEC publikacija 117-13 — Funkcionalni simboli za prenose i druge primene. Prvo izdanje, 1969. Cena 13,50 šv. fr.

Predlog simbola za sklopne aparate i vrste postavljanja kontakta. Dopuna publikacije 117-3. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu, sa rokom za glasanje 31. avgust 1970.

Predlog posebnih dopunskih simbola električne opreme. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu, sa rokom 31. avgust 1970.

IEC/TC 10 — Izolacione tečnosti

Dopuna IEC publikacije 296 — Propisi za nova izolaciona ulja — Utvrđivanje gustoće. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu, sa rokom 15. septembar 1970.

IEC/TC 17 — Prekidači i kontroleri

Predlog definicija za prekidače i kontrolere. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 15. septembar 1970.

Predlog IEC specifikacije za prekidače naizmenične struje. Deo peti: Tipska ispitivanja. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 31. avgust 1970.

IEC/TC 23 — Instalacioni pribor

IEC publikacija 309 (prvo izdanje, 1969): Priključni pribor za industrijske svrhe. Cena 25,50 šv. fr.

IEC/TC 34 — Sijalice i pribor

Predlog preporuke za sijalice sa živinom parom visokog pritiska. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 31. avgust 1970.

Predlog pravila za treće izdanje IEC publikacije 82: Balasti za fluorescentne cevi. Upućeno na saglasnost po šestomesečnom pravilu. Rok za glasanje je 15. avgust 1970.

IEC/TC 36 — Izolatori

Izveštaj sa sastanka u Teheranu održanog 12. i 13. novembra 1969.

IEC/TC 45 — Električni merni instrumenti u vezi jonizujućih zračenja

IEC publikacija 293 A — Tolerancije nanapona za tranzistorizovane nuklearne instrumente. Prvo izdanje, 1970. Cena 5,25 šv. fr.

CEE — CEE publikacija 11. Odeljak C — Dopunski propisi za zagnjurne grejače. Cena 4,50 din.

CEE publikacija 11. Odeljak F — Dopunski propisi za naprave za grejanje prostorija. Cena 6,75 din.

CEE publikacija 26 — Propisi za krute instalacione cevi od PVC-mase. Cena 10,10 din.

KALENDAR ZASEDANJA

Kalendar zasedanja tehničkih komiteta, potkomiteta i drugih organa međunarodnih organizacija: Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) i Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC).

U ovoj rubrici objavljujemo nova sazvana i planirana zasedanja, prema informacijama iz biltena ISO u kome se od početka ove godine objavljuju podaci o zasedanjima. Planirana zasedanja označena su znakom *. Datumi i mesta ovih zasedanja biće naknadno definitivno određeni.

Zainteresovana preduzeća, organizacije i ustanove, koji žele da na svoj teret pošalju svoje stručnjake na neko od ovih zasedanja, treba da se obrate Jugoslovenskom zavodu za standardizaciju (Beograd, Cara Uroša br. 54) radi dobijanja potrebnih objašnjenja i uputstava.

Za učešće na zasedanju ISO i IEC potrebno je pismeno ovlašćenje Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, pošto je JZS u tim organizacijama učlanjen u ime naše zemlje.

Maj	4—5	Berlin	ISO/TC 115/SC 1	Pumpe (Dimenzije pumpi
	12—14	London	ISO/TC 94/SC 11	Lična zaštitna sredstva. Zaštitna odeća i oprema/ Odeća za zaštitu od dejstva hemijskih proizvoda (izuzev opreme za zaštitu očiju i rukavice)
	18—19	Rim	ISO/TC 17/SC 1	Čelik / Metode hemijske i spektrografske analize.
*	18—20	Vašington	CEI	Generalno zasedanje
	20—23	Rim	ISO/TC 102/SC 2	Železne rude / Hemijska analiza
*	25—26	Pariz	ISO/TC 127/SC 4	Mašine za zemljane radove / Metode ispitivanja performansa mašina
*	27—28	Pariz	ISO/TC 127/SC 1	Mašine za zemljane radove / Komercijalna nomenklatura. Klasifikacija i performanse
juni	1	London	ISO/TC 38/SC 4	Tekstil / Uvođenje u primenu tex. sistema
	1—4	Minhen	ISO/TC 2	Vijci, navrtke i pribor
	1 i 4	London	ISO/TC 38	Tekstil
	1—5	Edinburg	ISO/TC 17	Čelik
	1—5	Berlin	ISO/TC 97/SC 1	Računske mašine i obrada informacija / Terminologija
	1—6	Moskva	ISO/TC 22 T	Poljoprivredni traktori
	2—3	London	ISO/TC 38/SC 11	Tekstil / Etiketiranje u cilju davanja uputstava o održavanju tekstilnih proizvoda
	5	London	ISO/TC 38/SC 10	Tekstil / Vrste bodova za šivenje, šavovi i obrubljivanje
	8—10	London	ISO/TC 133	Mere odeće
	8—11	Berlin	ISO/TC 97	Računske mašine i obrada informacija
*	11 ili 12	Berlin	ISO/TC 97/SC 7	Računske mašine i obrada informacija / Definicije i analiza problema
juni / juli	29—9	Ženeva	ISO/TC 108	Mehanički udari i vibracije
juli	1—3	Ševeningen	ISO/TC 35/SC 9	Boje i lakovi / Opšte metode za ispitivanje i uzimanje uzoraka za boje i sokove
	6—8	Pariz	ISO/TC 44	Varenje
*	8—10	Štokholm	ISO/TC 95	Kancelarijske mašine
*	9—10	Njujork	ISO/TC 119	Materijali i proizvodi metalurgije praha
* septembar	16—18	London	ISO/TC 25	Liveno gvožđe
*	16—18	Ankara	ISO	Savet
*	21—26	Ankara	ISO	Generalna skupština
*		Ankara	STACO	Stalan komitet za proučavanje naučnih principa standardizacije
*		Ankara	DEVCO	Komitet za razvoj
*		Ankara	ISO/TC 1	Navoji
*		Ankara	ISO/TC 34	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi
*		Ankara	ISO/TC 34/SC 4	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi / Žitarice i mahunjače
*		Ankara	ISO/TC 34/SC 8	Poljoprivredni prehrambeni proizvodi / Sredstva za uživanje
*		Ankara	ISO/TC 38/SC 12	Tekstil / Metode ispitivanja tepiha
*		Ankara	ISO/TC 55	Rezana drvena građa
*		Ankara	ISO/TC 73	Pitanja široke potrošnje
*		Ankara	ISO/TC 120	Koža
*		Ankara	ISO/TC 120/SC 1	Koža / Sirova sitna i krupna koža uključujući piklovane kože
*		Ankara	ISO/TC 120/SC 2	Koža / Štavljena koža
*		Ankara	ISO/TC 122/SC 1	Ambalaža / Dimenzije ambalaže
*		Ankara	ISO/TC 126	Duvan i duvanski proizvodi

*	Pariz	ISO/TC 81	Jedinstveni nazivi za pesticide
*	—	ISO/TC 122/SC 3	Ambalaža / Tehnički uslovi i metode ispitivanja transportne ambalaže
* sept. / okt. 28—3	Pariz	ISO/TC 61	Plastične mase
	—	ISO/TC 106	Materijal i proizvodi za zubarstvo
* oktobar 5—9	Štokholm	ISO/TC 101	Transporteri i elevatori
5—10	Monte Karlo	IEC/TC 47	Naprave od poluprovodnika i mikrostrujna kola
5—10	Monte Karlo	IEC/SC 47 A	Integrisana mikrostrujna kola
6—7	Monte Karlo	IEC/SC 2 H	Tipovi kućišta i načini hlađenja
* 7—9	London	ISO/TC 8	Brodogradnja
19—22	London	ISO/TC 97/SC 2	Računske mašine i obrada informacija / Garniture znakova i šifre
*	Varšava	ISO/TC 45	Guma
* novembar 4—6	Pariz	ISO/TC 123/SC 3	Klizna ležišta / Dimenzije i tolerancije

INFORMACIJE ISO

U ovoj rubrici objavljuju se stručne i druge informacije iz informativnog biltena Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).

ISO NASTOJI DA REŠI PITANJE RAZNOLIKOSTI U MERAMA VELIČINA ODEĆE

Međunarodna organizacija ISO namerava da obrazuje komitet od međunarodnih stručnjaka koji treba da rade na iznalaženju jedinstvenog sistema za označavanje mera odeće što predstavlja ogroman posao.

Postoji veliki broj sistema ne samo u raznim zemljama već čak i u jednoj jedinoj zemlji. Konfekcionari su došli do tako raznolikog kriterijuma o merama da počinje da se stvara zbrka i kod kupaca i u industriji konfekcije.

Dok jedan proizvođač košulja, na primer, uzima kao meru za dužinu ruke dužinu od sredine zadnjeg dela vrata do manžete košulje, dotle njegov kolega uzima dužinu od manžete do šava na ramenu. Mere za obim kragne i obim preko grudi se takođe postavljaju kao problem.

Iz ovoga proističe ogroman broj načina označavanja artikla konfekcije. Žena srednjeg uzrasta koja često putuje mora se pripremiti da pri kupovini haljine u Engleskoj traži veličinu 38, u Sjedinjenim Američkim Državama veličinu 10, veličinu 42 u Francuskoj, veličinu 46 u Italiji i tako dalje.

Danas međunarodnu trgovinu teško ometa činjenica što ne postoji jedinstveno označavanje koje bi imalo značajne prednosti kako za proizvođača tako i za prodavca i kupca.

Interesantno je napomenuti da žena srednjeg uzrasta ima proporcionalno kraće noge u odnosu na muškarca. Ovo je jedan od razloga zbog kojih se veličine za žensku odeću ne mogu određivati po istom principu kao muška odeća.

Osim toga, prirodno je da postoje primetne razlike u fizičkim proporcijama tipova naroda u raznim zemljama — Japanac, na primer, je znatno nižeg rasta od Skandinavca, dok germanski tip teži jačoj konstituciji.

Pre nekoliko godina Britanski savet za razvoj industrije odeće je preduzeo studiju o merama ženskog stasa. Glavni predmet ove studije je bio da se dâ naučna osnova za sastavljanje tabele mera dovoljno preciznih za primenu u proizvodnji ženske odeće. Uzimanjem mera od 5000 žena moglo se zaključiti da 126 različitih veličina mogu zadovoljiti, dok bi 46 veličina moglo pokriti 80% naroda koji su učestvovali u ispitivanju.

Britanski institut za standarde je objavio u 1963. sistem označavanja odeće koji je sadržavao predloge za mere i nomenklaturu ženske odeće. Danas oko 60% ženske odeće prodate u Engleskoj su označene prema sistemu označavanja BSI, a ostali deo prema ranijim podacima.

Francusko udruženje za standardizaciju (AFNOR) je početkom 1960. uvelo novi sistem klasifikacije veličina odeće sa određenom bojom za svaku veličinu. Sa izvanrednom umešnošću francuski standardizeri su reducirali nove veličine za žensku odeću za dve veličine ispod dotadašnjih i postigli sjajan uspeh. Pošto bez imalo napora dijete, jedna Francuskinja punijeg stasa svrstana je, oštroumnim potezom, u ženu vitkijeg stasa jer je na mesto dotadašnje veličine 44 mogla nositi odeću veličine 40 što je za nju bilo psihološki ohrabrujuće.

Austrijsko udruženje za standarde (SAA) je izradilo sistem od 40 mera veličina za odeću i donji veš, pri čemu svaka veličina odgovara odnosu visina/težina i data je u 28 mernih veličina koje su polazile od jedne osnovne veličine odeće.

Kuba je nedavno izvršila vlastitu studiju kao uvod u smeru uvođenja metričkog sistema za veličine odeće. Osim toga, bile su primljene osnovne mere kao što su visina, obim vrata, struk, obim kukova, ženske mere: obim grudi, obim rukava kao i muške mere: obim bokova i dužina koraka.

Mere ženske odeće u Nemačkoj su verovatno najbolje standardizovane u Evropi i to zahvaljujući u velikoj meri inicijativi i upornosti glavnih prodavaca.

U Zapadnoj Evropi je postignuta saglasnost u pogledu veličina steznika; od ženskog donjeg veša najbolje su standardizovani grudnjaci. Nomenklatura u inčima (2,54 cm) koja se primenjuje u Velikoj Britaniji i većini zemalja Komonvelta (32, 34, 36 itd.) u primeni je i u celoj Evropi za etiketiranje; ali treba napomenuti da su na kontinentu ove mere samo prosti referentni — konvencionalni brojevi koji nemaju nikakve veze sa metričkim merama.

Inicijativu za započinjanjem rada na Međunarodnoj standardizaciji veličina odeće preuzeo je Komitet za Međunarodnu standardizaciju u oblasti široke potrošnje (ISCA) koji je bio osnovan 1967. kao savetodavno telo Međunarodne organizacije ISO po pitanjima koja se odnose na kretanje međunarodne široke potrošnje.

Sekretarijat Komiteta drži Južnoafrički biro za standardizaciju (SABS). U radu ovog Komiteta sarađuju stručnjaci iz trideset zemalja. Razvijanje jednog šireg sistema veličina svih vrsta odeće je vrlo teško realizovati bar u narednim godinama. U prvom redu Komitet će se baviti realizacijom jednostavnijih i manje spornih pitanja, kao međunarodna saglasnost po pitanju muških košulja na primer. Posle studije glavnih principa Komitet predviđa razmatranje kompleksnijih kategorija kao što su kompleti, mantili i šeširi, a zatim u planu je odeća za mlade i decu.

(*Service d'Information ISO*), 17. decembar 1969.

NOVI SISTEM OZNAKA I VELIČINA ODEĆE U JUGOSLOVENSKIM STANDARDIMA

Jugoslovenski zavod za standardizaciju, u saradnji sa odgovarajućim stručnim komisijama, pre nekoliko godina usvojio je **nov sistem** veličina i oznaka za mušku, žensku i dečiju odeću — konfekciju i trikotažu (pletene proizvode). Sistem je primenjen na sve standarde za konfekciju (oko 61 standard) i pletene proizvode (oko 55 standarda).

Kao osnova za usvojeni sistem veličina i oznaka za konfekciju i pletene proizvode poslužilo je sledeće:

— visina uzrasta (ekstra nizak
nizak
srednji
visok
ekstra visok)

— razvijenost stasa (vitak
normalan
puniji).

U narednoj tabeli prikazana je visina uzrasta i obim pojasa i bokova za različite uzraste i različit stas za muškarce i žene.

Mere u cm

Stas i uzrast	Muškarci			Žene		
	visina uzrasta	obim pojasa	obim bokova	visina uzrasta	obim pojasa	obim bokova
Vitki stas						
— ekstra nizak uzrast	156—160	76		152		
— nizak	163—167	do	92	158	60	88
— srednji	170—174	110	do	164	do	do
— visok	177—181		124	170	92	116
— ekstra visok	184—188			176		
Normalan stas						
— ekstra nizak uzrast	156—160	82	96	152		
— nizak	163—167	do	do	158	62	92
— srednji	170—174	116	128	164	do	do
— visok	177—181			170	96	122
— ekstra visok	184—188			176		
Puniji stas						
— ekstra nizak uzrast	156—160	90	96	152		
— nizak	163—167	do	do	158	66	98
— srednji	170—174	124	128	164	do	do
— visok	177—181			170	106	128
— ekstra visok	184—188			176		

Oznaka veličine je najvažniji podatak o svakom pletenom proizvodu i konfekciji. Oznaka pokazuje kome je namenjen dotični proizvod, i u direktnoj je zavisnosti od visine uzrasta i razvijenosti stasa i veličine pojedinih delova tela.

Oznaka veličine predstavljena je brojem. U nekim slučajevima ispred ili iza ove oznake nalazi se i odgovarajući znak. Broj oznake veličine najčešće pokazuje sledeće:

— srednji obim grudi, ili
— donji obim grudi (za žene), ili
— obim vrata, ili
— obim preko pojasa, ili
— obim preko bokova, ili
— dužinu tela (za decu do jedne godine), itd.

Na proizvodima za decu-dečake i devojčice, oznaka veličine pokazuje starost i visinu uzrasta deteta.

Prema tome, u pomenutom sistemu veličina i oznaka, oznaka veličina izražena brojem predstavlja telesne mere, odnosno mere pojedinih delova tela kupca ili njegove godine starosti.

Imajući u vidu želje i potrebe savremenog čoveka da koristi industrijski proizvedenu konfekciju i pletene proizvode koji su relativno jeftini, a zadovoljavaju trenutne potrebe mode, u našim standardima predviđene su mere za sve uzraste i sve stasove.

Za muške pletene proizvode predviđeno je sledeće:

ZA ODEĆU

— za niski uzrast	9 veličina
— za srednji uzrast	9 veličina
— za visok uzrast	9 veličina
ukupno	27 veličina

ZA KOŠULJE

— za niski uzrast	11 veličina
— za srednji uzrast	11 veličina
— za visok uzrast	11 veličina
ukupno	33 veličine

ZA GAĆE

— za niski uzrast	11 veličina
— za srednji uzrast	11 veličina
— za visok uzrast	11 veličina
ukupno	33 veličine

Za mušku konfekciju predviđeno je sledeće:

ZA ODELA — ZA VITAK STAS

— ekstra nizak uzrast	9 veličina
— nizak uzrast	9 veličina
— srednji uzrast	9 veličina
— visok uzrast	9 veličina
— ekstra visok uzrast	9 veličina

ZA NORMALAN STAS

— ekstra nizak uzrast	9 veličina
— nizak uzrast	9 veličina
— srednji uzrast	9 veličina
— visok uzrast	9 veličina
— ekstra visok uzrast	9 veličina

ZA PUNIJI STAS

— ekstra nizak uzrast	9 veličina
— nizak uzrast	9 veličina
— srednji uzrast	9 veličina
— visok uzrast	9 veličina
— ekstra visok uzrast	9 veličina
ukupno	135 veličina

ZA KOŠULJE

— nizak uzrast	9 veličina
— srednji uzrast	9 veličina
— visok uzrast	9 veličina
ukupno	27 veličina

ZA GAĆE

— nizak uzrast	11 veličina
— srednji uzrast	11 veličina
— visok uzrast	11 veličina
ukupno	33 veličine

ZA PIŽAME

— nizak uzrast	9 veličina
— srednji uzrast	9 veličina
— visok uzrast	9 veličina
ukupno	27 veličina

Za ženske pletene proizvode predviđeno je sledeće:

ZA ODEĆU

— nizak uzrast	10 veličina
— srednji uzrast	10 veličina
— visok uzrast	10 veličina
ukupno	30 veličina

ZA RUBLJE

— nizak uzrast	10 veličina
— srednji uzrast	10 veličina
— visok uzrast	10 veličina
ukupno	30 veličina

Za žensku konfekciju predviđeno je sledeće:

ZA ODEĆU — ZA VITAK STAS

— ekstra nizak uzrast	6 veličina
— nizak uzrast	8 veličina
— srednji uzrast	8 veličina
— visok uzrast	8 veličina
— ekstra visok uzrast	8 veličina
ukupno	38 veličina

ZA NORMALAN STAS

— ekstra nizak uzrast	6 veličina
— nizak uzrast	8 veličina
— srednji uzrast	8 veličina
— visok uzrast	8 veličina
— ekstra visok uzrast	8 veličina
ukupno	38 veličina

ZA PUNIJI STAS

— ekstra nizak uzrast	6 veličina
— nizak uzrast	8 veličina
— srednji uzrast	8 veličina
— visok uzrast	8 veličina
— ekstra visok uzrast	8 veličina
ukupno	38 veličina

Za dečije muške pletene proizvode i konfekciju (odeća, košulje, gaće, pižame i sl.) predviđeno je sledeće:

— za sve uzraste	16 veličina

Za dečije ženske pletene proizvode i konfekciju (odeću, spavaćice, gaćice i sl.) predviđeno je sledeće:

— za sve uzraste	14 veličina

Za decu do jedne godine predviđeno je 5 veličina.

Za ženske grudnjake, grudnjake do pojasa i grudnjake sa steznikom (korzelet) predviđeno je sledeće:

— za nerazvijene grudi	12 veličina
— za srednje razvijene grudi	12 veličina
— za jače razvijene grudi	12 veličina
— za jako razvijene grudi	12 veličina
ukupno	48 veličina

Za ženske steznike predviđeno je 13 veličina.

Za ženske pojaseve za čarape predviđeno je 24 veličina.

Za muške kupaće gaćice predviđeno je 11 veličina.

Za dečije muške kupaće gaćice predviđeno je 16 veličina.

Za dečije ženske kupaće gaćice predviđeno je 14 veličina.

Za ženske kupaće kostime, jednodelne, predviđeno je sledeće:

ZA NIZAK UZRAST

— za nerazvijene grudi	10 veličina
— za srednje razvijene grudi	10 veličina
— za jače razvijene grudi	10 veličina
— za jako razvijene grudi	10 veličina

ZA SREDNJI UZRAST

— za nerazvijene grudi	10 veličina
— za srednje razvijene grudi	10 veličina
— za jače razvijene grudi	10 veličina
— za jako razvijene grudi	10 veličina

ZA VISOK UZRAST

— za nerazvijene grudi	10 veličina
— za srednje razvijene grudi	10 veličina
— za jače razvijene grudi	10 veličina
— za jako razvijene grudi	10 veličina

Za ženske kupaće kostime, dvodelne, predviđeno je sledeće:

— za nerazvijene grudi	10 veličina
— za srednje razvijene grudi	10 veličina
— za jače razvijene grudi	10 veličina
— za jako razvijene grudi	10 veličina.

Za muške čarape predviđeno je 5 veličina.

Za dečije muške čarape predviđeno je 12 veličina.

Za ženske čarape predviđeno je 5 veličina.

Za dečije ženske čarape predviđeno je 12 veličina.

Prema iznetom može se zaključiti da je standardima predviđen veliki broj veličina koji po visini uzrasta i razvijenosti stasa obuhvata celokupno stanovništvo naše zemlje. Postavlja se pitanje da li je ovakav asortiman zastupljen i u proizvodnji pletenih proizvoda i konfekcije? Ako bi naša tekstilna industrija ovu robu u navedenim veličinama proizvodila i srazmerno učešću pojedinih veličina prema broju stanovnika različitog uzrasta i stasa, smatramo da bi svaki Jugosloven mogao naći odgovarajuću veličinu odeće i rublja.

Smatramo da sistem oznaka i broj veličina za odeću, primenjen u jugoslovenskim standardima, može poslužiti u principu i kod utvrđivanja jedinstvenog sistema oznaka i veličina u zemljama članicama organizacije ISO.

U Beogradu, marta 1970. godine

Savić B. Stanko dipl. inž.

STANDARDI POVEĆAVAJU BEZBEDNOST A SMANJUJU IZDATKE U EKSPLOATACIJI MOTORNIH VOZILA

Napisao Jean PERRET, predsednik odbora 110 (automobili) Švajcarskog udruženja za standardizaciju i član Tehničkog komiteta ISO/TC 22 (automobili) Međunarodne organizacije za standardizaciju

Branike, te praktične delove automobila, neki proizvođači su u ime »stilizacije« uspešno pretvorili u hromovane ukrase, prilično lepe ali stvarno nekorisne.

S obzirom da i posle dugih istraživanja još nije standardizovana visina branika, njihovi vertikalni elementi — odbojnici — imaju važnu ulogu da, iako su visine branika različite, zaštite kola od lakih sudara pri parkiranju.

Međutim, ti korisni odbojnici, konstruisani da vrše svoj zadatak, postepeno su smanjivani, a u nekim slučajevima su i potpuno iščezli. Posledice ovih smanjenja se jasno pokazuju na parkinzima u vidu karoserija ulubljenih i ogrebanih pri manevrisanju.

Pre četiri godine, na jednom zasedanju u Parizu, tehnički eksperti su se složili da preporuče prosečnu visinu branika od 405 mm. Međutim, pre nego što je ISO to stavio na glasanje kao predlog međunarodne preporuke, američki proizvođači su se opredelili za 450 mm, što su uskoro usvojili i oni evropski proizvođači koji dosta izvoze na tržište Sjedinjenih Američkih Država.

U stvari, standardizacija branika i nije tako prosta stvar kao što izgleda. Visina branika nekog automobila u pokretu zavisi od raznih činilaca kao što su broj putnika, raspored tereta i dejstvo kočenja.

Farovi predstavljaju drugi jedan dobar primer o koristima standardizacije i o ceni koja se mora platiti što farovi nisu standardizovani.

Uskoro po završetku rata, Amerikanci su lansirali nov tip lampe »sealed beam« koja, protivno evropskoj praksi, ne pokazuje jasnu granicu osvetljene zone pri oborenom svetlu. Osim toga, pošto je svetlosni snop asimetričan, ove lampe jače osvetljavaju desnu stranu puta. Ovaj novi sistem bio je zabranjen u Evropi.

Docnija uporedna ispitivanja su dokazala nesumnjivu superiornost američke lampe. Ona je ipak imala izvesne nedostatke: teže je bilo podesiti farove i izbeći izvestan stepen zaslepljavanja.

Posle toga su Amerikanci savladali problem zaslepljavanja, a Evropa je rešila da usvoji princip asimetričnog svetlosnog snopa. Danas bi bila dovoljna jedna mala doza dobre volje da se postigne međunarodni sporazum, sa svim očiglednim preimućstvima za proizvođače i korisnike motornih vozila.

Postoji i pitanje oblika fara. U SAD se proizvode samo dve veličine standardnih lampi za sve vrste vozila, počev od skromnog džipa pa do luksuznog kadilaka. Ove lampe daju jednoobrazno osvetljenje visokog kvaliteta; pošto se proizvode u milionima komada one su, osim toga, veoma jeftine i mogu se lako zameniti za nekoliko minuta u bilo kojoj servisnoj radionici.

Uporedite to stanje sa onim u Evropi, gde skoro svaka marka automobila ima farove sopstvenog tipa. Ima ih okruglih, ovalnih, kvadratnih, pravougaonih i drugih neobičnih oblika, diktiranih kapricima mode. Ne samo što su ove lampe lošije od američkih u pogledu performansi, već su i mnogo skuplje i teže se zamenjuju. Veoma često je vozač prinuđen da vozi sa neispravnim farom samo zato što ga u inostranstvu ne može zameniti. Time se pojavljuje očigledan problem bezbednosti.

Boja je takođe element koji se ne može zanemariti. Žmigalice svetle obično belom, narandžastom ili crvenom svetlošću- dok je Francuska jedina zemlja na svetu u kojoj se veruje da žuti farovi manje zaslepljuju od belih. Mnoga nezavisna ispitivanja su pokazala da svim preimućstvima žutih farova stoje nasuprot druge nezgode.

I pored ovog niza teškoća, ne treba gubiti iz vida značajne uspehe postignute u međunarodnoj standardizaciji raznih sastavnih delova vozila. Ovde se mogu navesti spojke za električne kablove, topljivi osigurači, sijalice i svećice; ali, kao uvek u standardizaciji, to se smatra kao gotova činjenica.

Standardizaciju nije lako postići. Prirodno je da svaka zemlja nastoji da se njeni standardi usvoje kao međunarodne preporuke, ali iz dana u dan raste spremnost za sporazumevanje u oblasti međunarodne standardizacije.

Nekad tako poznati refren: »Mi smo tako uvek radili i nama to odgovara« sve ređe se čuje. Uvek postoji mogućnost da drugi imaju i bolje rešenje od našeg.

Na nedavnom plenarnom zasedanju ISO/TC 22 u Sevilji (Španija) odlučeno je da se radovi radikalno reorganizuju. Najveća je promena osnivanje 19 novih potkomiteta, od kojih su 11 namenjeni problemima bezbednosti vozila kao: sposobnost apsorpcije udara, prevrtanje, sigurnosno staklo, raspored komandi, vidljivost za vozača, zaštita od požara, držanje puta.

Ova reorganizacija treba takođe da pojača rad ovog tehničkog komiteta da ide u korak, a po mogućstvu i ispred razvoja i potreba ove oblasti koja podleže brzim promenama.

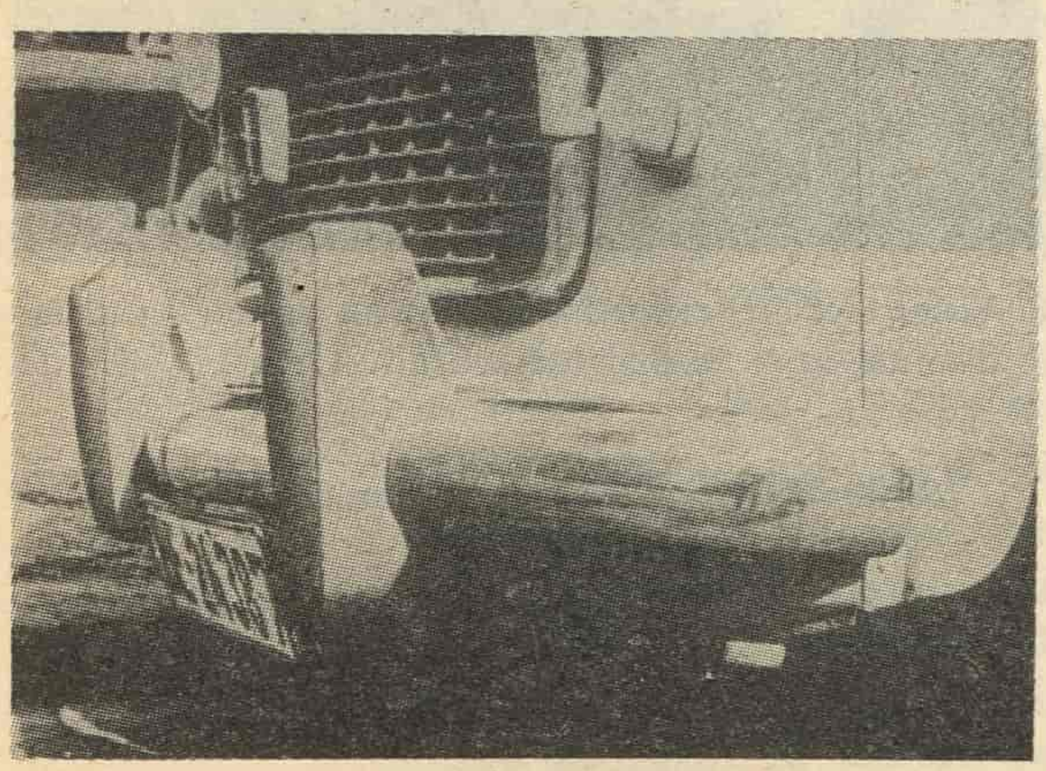

1. Ovaj tip branika i odbojnika na jednom modelu iz 1959 g. odgovara predlogu preporuke ISO.

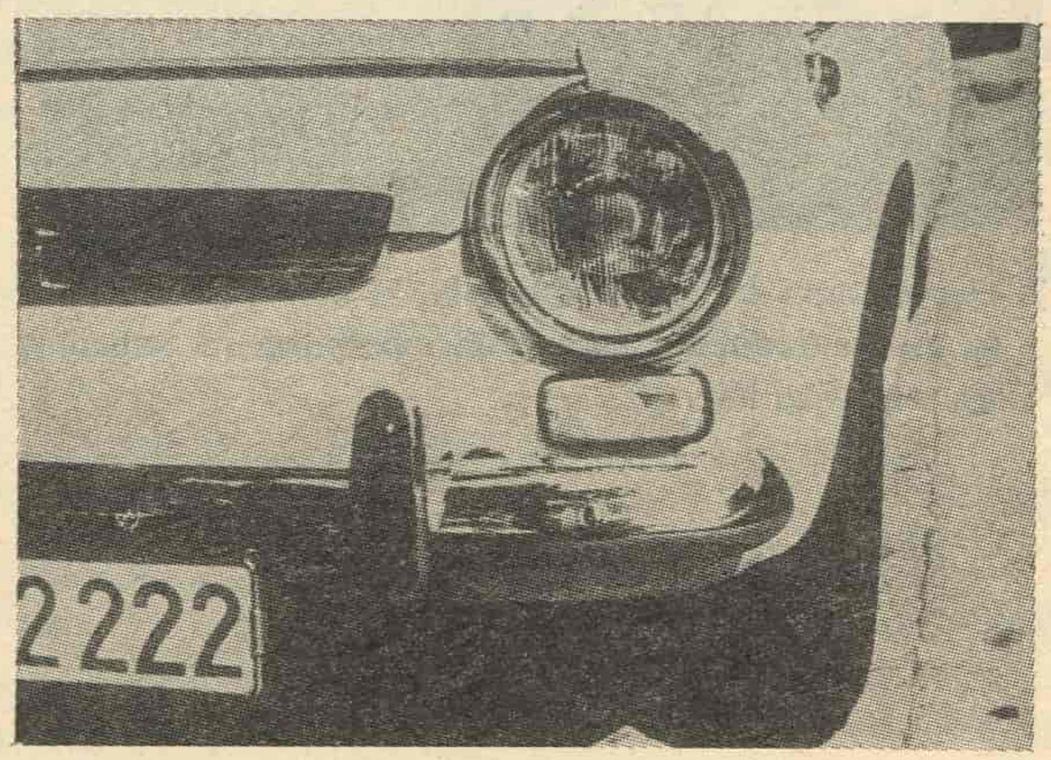

2. Osam godina docnije, odbojnici su se smanjili, a time je smanjena i njihova korisnost.

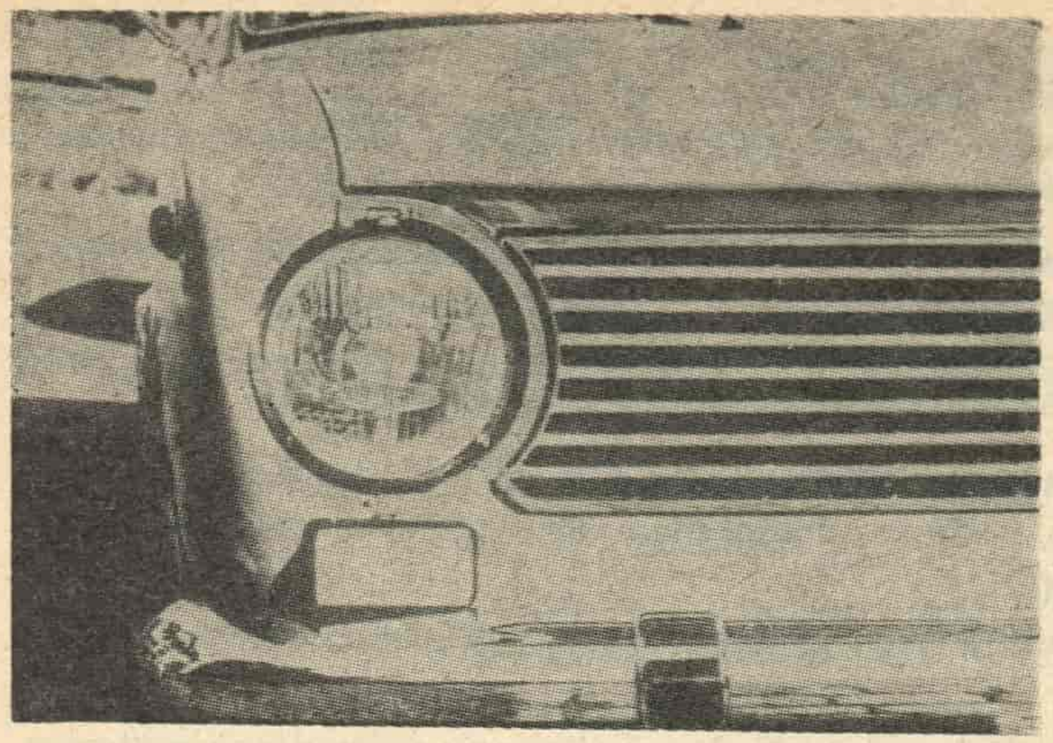

3. Na ovom novijem modelu, od odbojnika su ostali samo tragovi.

4. Ovde su odbojnici sasvim iščezli. Na nekim markama automobila su otpali i branici radi lepše linije.

5. Sva američka vozila imaju standardne okrugle farove koji se mogu brzo i jeftino zameniti u svakom servisu.

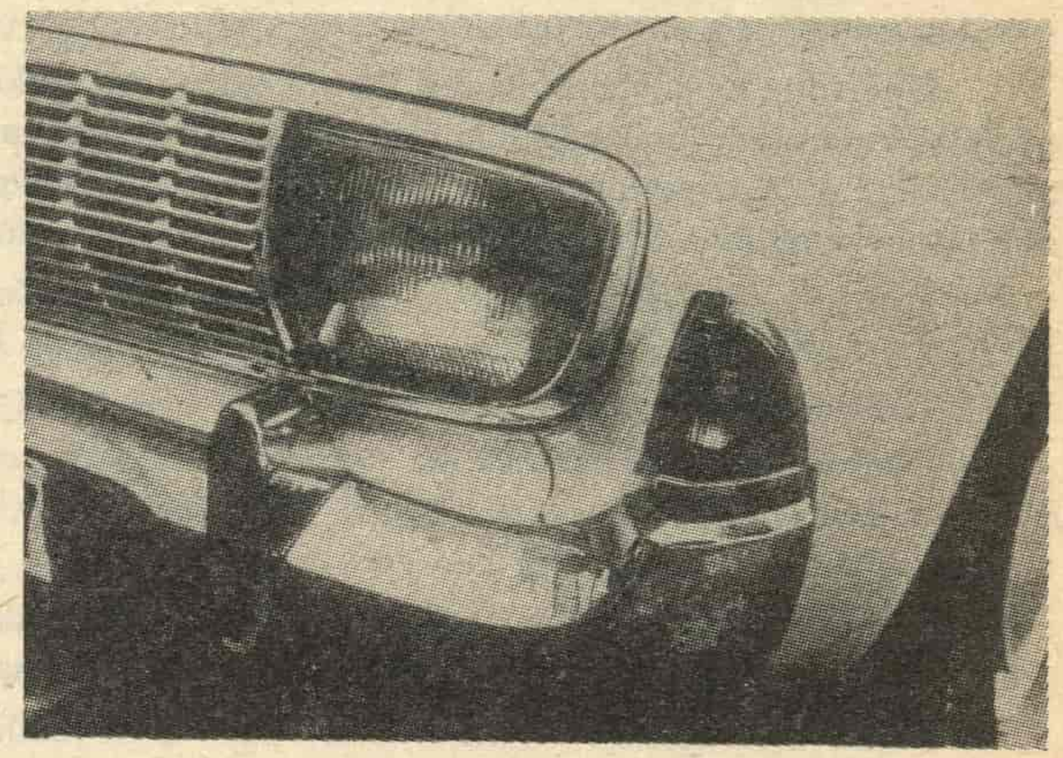

6. Ovaj evropski automobil ima četvrtast far sa staklom još čudnijeg oblika. Ovakav far je skup i teško se zamenjuje.

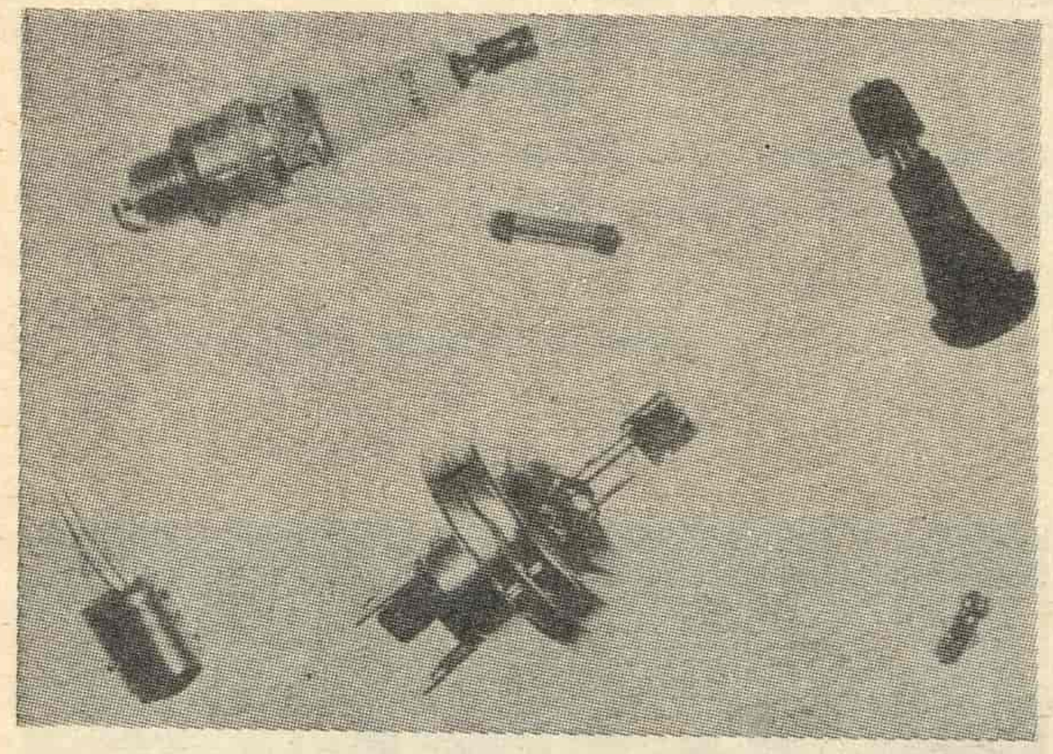

7. Ovi skromni ali važni automobilski delovi su u skladu sa međunarodnim standardima i potpuno su zamenjivi na svim vozilima.

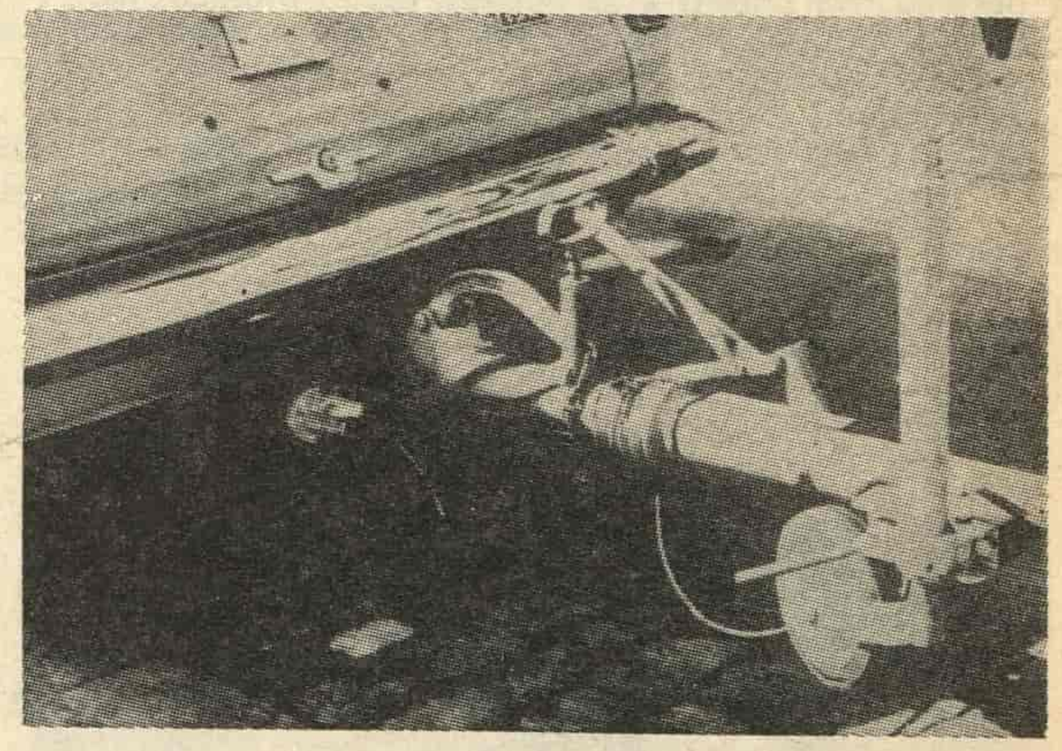

8. Vučni uređaji i električne spojke za prikolice standardizovani su na međunarodnom nivou.

(*Service d'Information ISO*, 4. februar 1970)

OBJAVLJENI JUGOSLOVENSKI STANDARDI

»Službeni list SFRJ« br. 53/69. od 11. XII 1969.

		Din.
JUS H.B4.035	— Veštačka đubriva. Mešana đubriva, granulovana	8,50

Navedeni jugoslovenski standard obavezan je i stupa na snagu 1. jula 1970. godine

»Službeni list SFRJ« br. 54/69. od 18. XII 1969.

JUS H.B8.010	— Ispitivanje tehničke sumporne kiseline i oleuma: Određivanje ukupne kiselosti i izračunavanje sadržaja slobodnog SO_3 u oleumu	4,50
JUS H.B8.011	— „ Određivanje sadržaja sumpordioksida (SO_2)	4,50
JUS H.B3.012	— „ Određivanje ostatka posle žarenja	2,50
JUS H.B8.013	— „ Određivanje sadržaja ukupnog azota	4,50
JUS H.B8.014	— „ Određivanje sadržaja gvožđa (izraženog kao Fe)	4,50
JUS H.B8.015	— Ispitivanje tehničke sumporne kiseline. Određivanje koncentracije sumporne kiseline merenjem gustoće	4,50
JUS D.M1.012	— Projektovanje u šumarstvu. Način prikazivanja stanja šumskog fonda: Šume po debljinskoj i starosnoj strukturi	7.—
JUS D.M1.013	— „ Šume po ekonomskim kategorijama	4,50
JUS D.M1.014	— „ Šumske kulture	3,50
JUS D.M1.015	— „ Plantaže topola	2,50
JUS D.M1.016	— „ Neobraslo zemljište u društvenim šumama	3,50

Navedeni jugoslovenski standardi primenjuju se od 1. jula 1970. godine.

»Službeni list SFRJ« br. 55/69. od 25. XII 1969.

JUS H.B4.031	— Veštačka đubriva. Krečni amonijumnitrat	7.—
JUS M.A1.160	— Nazivna odstupanja za osovine u preporučenim tolerancijskim poljima d, e, f, g, h, j_s, za nazivne mere iznad 500 do 3150 mm	4,50
JUS M.A1.161	— Nazivna odstupanja za osovine u preporučenim tolerancijskim poljima k, m, n, p, r, s, t, u, za nazivne mere iznad 500 do 3150 mm	4,50
JUS M.A1.165	— Nazivna odstupanja za rupe u preporučenim tolerancijskim poljima D, E, F, G, H, J, za nazivne mere iznad 500 do 3150 mm	4,50
JUS M.A1.166	— Nazivna odstupanja za rupe u preporučenim tolerancijskim poljima K, M, N, P, R, S, T, U, za nazivne mere iznad 500 do 3150 mm	4,50
JUS M.A1.210	— Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne rupe. Familija H6 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm	5,50
JUS M.A1.211	— Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne rupe. Familije H7 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm	5,50
JUS M.A1.212	— Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne rupe. Familija H8 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm	6,50
JUS M.A1.213	— Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne rupe. Familija H9 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm	5,50
JUS M.A1.214	— Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne rupe. Familija H10 i H11 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm.	4,50
JUS M.A1.216	— Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne rupe. Familija H12 i H13 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm	3,50

JUS M.A1.220 — Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne osovine. Familija h5 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm 5,50
JUS M.A1.221 — Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne osovine. Familija h6 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm 5,50
JUS M.A1.223 — Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne osovine. Familija h8 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm 6,50
JUS M.A1.224 — Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne osovine. Familija h9 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm 5,50
JUS M.A1.225 — Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne osovine. Familija h10 i h11 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm 5,50
JUS M.A1.227 — Zazori odnosno preklopi u sistemu osnovne osovine. Familija h12 i h13 za dozvoljena naleganja, za nazivne mere do 500 mm 3,50

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. jula 1970. godine.

»Službeni list SFRJ« br. 3/70. od 22. I 1970.

Propisi o kvalitetu stočne hrane PK-E4 II izmenjeno i dopunjeno izdanje ..... 10.—
Navedeni Propis stupa na snagu 22. II 1970.

»Službeni list SFRJ br. 5/70. od 5. II 1970.

JUS M.J6.210 — Poklopci za okna. Tehnički propisi za izradu, ispitivanje i primenu 3,50
JUS M.J6.211 — Kišne rešetke. Tehnički propisi za izradu, ispitivanje i primenu 3,50
JUS M.J6.220 — Poklopci za okna:
Kanalski poklopci i okviri. Tip A za opitno opterećenje 1,5 Mp.. 3,50
JUS M.J6.221 — „ Kanalski poklopac i okvir. Tip B za opitno opterećenje 1,5 Mp.. 3,50
JUS M.J6.222 — „ Kanalski poklopci i okviri za opitno opterećenje 5 Mp..... 3,50
JUS M.J6.223 — „ Kanalski poklopac i okvir za opitno opterećenje 15 Mp 3,50
JUS M.J6.224 — „ Kanalski poklopac i okvir. Tip A za opitno opterećenje 25 Mp .. 3,50
JUS M.J6.225 — „ Kanalski poklopac i okvir. Tip B za opitno opterećenje 25 Mp .. 3,50
JUS M.J6.226 — „ Kanalski poklopac i okvir. Tip C za opitna opterećenja 25 Mp i 40 Mp 3,50
JUS M.J6.227 — „ Kanalski poklopac i okvir. Tip D za opitna opterećenja 25 Mp i 40 Mp 3,50
JUS M.J6.235 — „ Taložnik 3,50
JUS M.J6.250 — Kišne rešetke
Kišna rešetka i okvir za opitno opterećenje 1,5 Mp 3,50
JUS M.J6.251 — „ Kišna rešetka i okvir za opitno opterećenje 5 Mp 3,50
JUS M.J6.252 — „ Kišna rešetka i okvir. Tip A za opitno opterećenje 15 Mp 3,50
JUS M.J6.253 — „ Kišna rešetka i okvir. Tip B za opitno opterećenje 15 Mp 3,50
JUS M.J6.254 — „ Kišna rešetka i okvir za opitno opterećenje 25 Mp 3,50
JUS M.J6.265 — „ Levak 3,50
JUS C.B5.030 — Čelične cevi bez šava, precizne, hladno-vučene ili hladno-valjane. Tehnički uslovi za izradu i isporuku ..... 7.—
JUS C.B5.230 — Čelične cevi bez šava, precizne, hladno-vučene ili hladno-valjane. Oblik i mere 5,50
JUS C.B5.050 — Čelične cevi sa šavom, precizne, jedanput hladno-vučene ili hladno-valjane. Tehnički uslovi za izradu i isporuku 3,50
JUS C.B5.250 — Čelične cevi sa šavom, precizne, jedanput hladno-vučene ili hladno-valjane. Oblik i mere 4,50
JUS B.H2.256 — Tečna goriva. Avionski benzin 100/130 oktana 5,50
JUS B.H2.331 — Gorivo za mlazne motore. Tip 1 (GM-1) 5,50
JUS B.H3.382 — Proizvodi nafte. Cilindarsko ulje za pregrejanu paru (CU 300) 3,50
JUS B.H3.661 — Masti za podmazivanje. Grafitirana mast 4,50
JUS H.N8.124 — Ispitivanje papira i kartona. Određivanje pH-vrednosti vodenog ekstrakta 4,50
JUS H.N8.125 — Ispitivanje papira i papirnih proizvoda. Određivanje pepela u papiru 3,50
JUS H.N8.126 — Ispitivanje papira i kartona. Određivanje propustljivosti vazduha 3,50
JUS H.N8.128 — Ispitivanje papira i kartona. Određivanje sadržaja vlage (Toluen-metoda) 4,50
JUS P.F2.222 — Obruči za točkove šinobusa koloseka 1435 mm. Oblik i mere 4,50
JUS P.F2.223 — Obruči za točkove putničkih i teretnih kola, prečnika 920 mm, koloseka 1435 mm Oblik i mere 4,50

JUS P.A4.028 — Izbor cilindričnih čivija za železnička vozila. Veličine i vrste materijala 3,50
JUS P.A4.029 — Izbor elastičnih čivija za železnička vozila. Veličine i vrste materijala 3,50
JUS P.A4.030 — Izbor bradavičastih mazalica za železnička vozila 2,50
JUS P.A4.031 — Lake cevne obujmice za železnička vozila, jednokrake 3,50
JUS P.A4.032 — Teške cevne obujmice za železnička vozila, jednokrake 3,50
JUS P.A4.033 — Teške cevne obujmice za železnička vozila, dvokrake 3,50
JUS P.A4.034 — Lake cevne obujmice za železnička vozila, dvokrake 3,50
JUS M.J2.020 — Priprema uglja. Grafički simboli opreme (uređaja) ..... 11.—

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. jula 1970. godine.

JUS H.N7.150 — Ambalaža od papira i kartona. Kartonske bačve 5,50

Navedeni jugoslovenski standard primenjuje se od 1. aprila 1970.

»Službeni list SFRJ« br. 7/70. Od 19. II 1970.

JUS U.S4.781 — Saobraćajni znakovi na putevima: Znakovi opasnosti — Komplet 120.—
JUS U.S4.782 — „ Znakovi izričitih naredbi
JUS U.S4.783 — „ Znakovi obaveštenja
JUS U.S4.784 — „ Položaj rupa za vijke za učvršćivanje znakova
JUS U.S4.785 — „ Brojke. Oblik i mere

Navedeni jugoslovenski standardi obavezni su i stupaju na snagu 1. aprila 1970. godine.

OBAVEŠTENJE

JUGOSLOVENSKI ZAVOD ZA STANDARDIZACIJU

Beograd
ul. Cara Uroša br. 54

izveštava da su izvršene izmene telefonskih brojeva.
Sadašnji telefonski brojevi su:
Centrala 634-322
Direktor 631-963
Pom. direktora 633-332

Izdavač: Jugoslovenski zavod za standardizaciju —Cara Uroša 54 — Beograd, telefon broj 634-322.
Odgovorni urednik: Slavoljub Vitorović, dipl. inž.
Cena pojedinom primerku din. 10. —. Godišnja pretplata din. 80. — Pretplatu slati neposredno na adresu prodavnice Jugoslovenskog zavoda za standardizaciju, Beograd, ul. Kneza Miloša br. 16, pošt. fah br. 933 ili na žiro račun br. 608-637-320-10

Štampa: Beogradski grafički zavod — Beograd